

Enhancing the capacity of civil
society organisations to support
victims of anti-LGBTQI hate crimes

Prizadevanja za bolj učinkovito podporo LGBTIQ+ žrtvam zločinov iz sovraštva

Rezultati projekta ENACT

Mirovni inštitut
Februar 2025

Naslov: Prizadevanja za bolj učinkovito podporo LGBTIQ+ žrtvam zločinov iz sovraštva
Avtorici: dr. Maja Ladić, Katerina Kočkovska Šetinc
Grafično oblikovanje: Vivian Fernàndez (Universitat de Girona)
Prelom: Špela Kranjec
Fotografije: Oriel Frankie, Priscilla du Preez, Espacio Lesbia, Txeng Meng, Rosie Sun.
Datum: Februar 2025

Partnerji

Rete Lenford
AVVOCATURA PER I DIRITTI LGBTI

UNIVERSITÀ
DEGLI STUDI
DI BRESCIA

Universitat
de Girona

The Peace Institute
Institute for Contemporary Social and Political Studies

Co-funded by
the European Union

Projekt "ENACT - Krepitev zmogljivosti organizacij civilne družbe za podporo LGBTIQ+ žrtvam zločinov iz sovraštva" (referenčna koda 101141894) sofinancira Evropska komisija v okviru razpisa CERV-2023-CHAR-LITI programa Državljeni, enakost, pravice in vrednote.

Stališča in mnenja, izražena v tej publikaciji, so izključno mnenja avtorjev in ne odražajo nujno stališč Evropske unije. Evropska unija in organ za dodeljevanje sredstev nista odgovorna zanje.

Ta publikacija je licencirana pod licenco Kreativna skupnost Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Deljenje pod enakimi pogoji 4.0 Mednarodna (CC BY-NC-SA 4.0).

Vsebina

Poudarki

Slovar

Uvod

**Pravni in politični okvir zločinov iz sovraštva
proti LGBTIQ+ skupnosti v Sloveniji**

Ugotovitve

Zaključki

Poudarki

- ▶ Kljub pomembnim izboljšavam pravnega okvirja v Sloveniji še vedno obstajajo številni izzivi pri pregonu sovražnega govora in zločinov iz sovraštva v praksi.
- ▶ Večina intervjuvanih oseb, ki so preživele zločin ali druga dejanja iz sovraštva, je navedla ravno pomanjkanje zaupanja v javne institucije (še posebej v Policijo) kot glavni razlog, da dogodka niso prijavile.
- ▶ Opazna je potreba po več izobraževanjih zlasti za zaposlene v pravosodju (s poudarkom na potrebah žrtev) in za zdravstveno osebje (s poudarkom na razumevanju specifičnih potreb še posebej transspolnih ali interspolnih oseb, uporabi pravilne terminologije in zagotavljanju nepristranskega zdravljenja).
- ▶ Pri LGBTIQ+ osebah, ki so preživele zločin ali druga dejanja iz sovraštva, je praviloma prisoten strah pred posledicami in stigmo ter strah, da bi družina, prijatelji_ce ali sodelavci_ke izvedeli_e za njihovo osebno okoliščino, ki je niso pripravljene deliti.
- ▶ Kljub prizadevanjem in profesionalizaciji organizacij civilne družbe ter izboljšanju podpornih programov za LGBTIQ+ osebe, ki so preživele zločin ali druga dejanja iz sovraštva, je podporni sistem v Sloveniji še vedno precej šibek.
- ▶ Izvedena raziskava je potrdila potrebo po boljšem in tesnejšem sodelovanju med javnimi institucijami oziroma državnimi organi in organizacijami civilne družbe, ki nudijo podporo LGBTIQ+ osebam.

Slovar*

*izbor izrazov, vključenih v slovar, je pripravila mednarodna ekipa ENACT projekta.

Cisheteronormativnost

(angl. cisheteronormativity):

Sistem prepričanj in družbenih norm, ki predpostavljajo, da sta heteroseksualnost in cisspolnost naravni in univerzalni ter organizirajo svet na podlagi teh družbenih norm. Ta sistem marginalizira in naredi nevidne posameznice_ke, katerih spolne usmerjenosti in spolne identitete niso skladne s cisheteroseksualnostjo.

Cisspolnost

(angl. cisgender): Izraz, ki se uporablja za označevanje osebe, katere spolna identiteta je skladna s spolom, pripisanim ob rojstvu.

Diskriminacija

(angl. discrimination):

»Diskriminacija je vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničevanje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti. Da lahko govorimo o diskriminaciji, je torej nujno, da je oseba obravnavana slabše ali neenako izključno zaradi njenih osebnih okoliščin« (Zagovornik načela enakosti) kot so spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik,

vera, spolna identiteta, spolna usmerjenost, spolni izraz, oviranosti, starost, družbeni položaj itd.

Intersekcionalnost

(angl. intersectionality): Analitični koncept, ki prikazuje, kako različne strukture moči in zatiranja, kot so patriarhat, rasizem, cisheteronormativnost, kolonializem in kapitalizem, delujejo hkrati in medsebojno povezano, da proizvedejo specifične neenakosti. Ta pristop poudarja kompleksnost zatiranja in njegove zgodovinske ter strukturne korenine. Prav tako poudarja potrebo po obravnavi teh kompleksnosti v pravnih okvirih, zlasti v primerih, ki vključujejo zločine iz sovraštva ali diskriminacijo oseb z več zaščiteniimi osebnimi okoliščinami.

Interspolna oseba

(angl. intersex person): Interspolne osebe so rojene s spolnimi značilnostmi (spolno anatomijo, reproduktivnimi organi, hormonsko strukturo in/ali ravnmi ter/ali kromosomskimi vzorci), ki ne ustrezajo tipičnim definicijam moškega ali ženskega spola. Izraz "interseks" zajema spekter variacij v spolnih značilnostih, ki se naravno pojavljajo pri človeški vrsti. Priznava, da je spol fizično spekter in da obstajajo ljudje z variacijami v spolnih značilnostih, ki niso zgolj moški ali ženski.

LGBTI-fobija

(angl. LGBTIphobia): Zavrnitve, odpor ali občutek sovraštva do lezbijk, gejev, biseksualnih, transspolnih, interspolnih oseb ali katere koli druge spolne usmerjenosti ali spolne identitete, ki ne ustreza normam spola in spolnosti. Lahko se kaže v odnosih, dejanjih, govorih ali politikah, ki vzdržujejo neenakosti ali nasilje proti tem osebam.

Ne-binarni

(angl. non-binary): Inkluzivni izraz za osebe, ki se ne identificirajo zgolj kot moški ali ženske, temveč se nahajajo izven spolnega binarnega sistema. Nekatere ne-binarni osebe se identificirajo kot transspolne nekatere pa ne.

Sekundarna viktimizacija

(angl. secondary victimization): Nanaša se na škodo, ki jo preživeli osebe utrpijo, ne zaradi samega prvotnega zločina, temveč zaradi odziva institucij, procesov ali posameznikov na njihovo viktimizacijo.

Simbolno nasilje

(angl. symbolic violence): Oblika nasilja, ki deluje skozi kulturne predstave, družbene norme, diskurze in prakse, ki ohranjajo neenakosti in legitimno opravičujejo zatiralske odnose. Simbolno nasilje poudarja elemente, ki, čeprav ne predstavljajo eksplicitnega nasilja, negativno vplivajo na posameznice_ke in prežemajo vse sfere življenja, vključno z jezikom, vero, izobraževanjem, umetnostjo itd.

Sovražni govor

(angl. hate speech): Javne izjave, ki širijo, spodbujajo, promovirajo ali opravičujejo sovraštvo, diskriminacijo ali predsodke na podlagi spola, narodnosti, rase ali etničnega porekla, jezika, vere, spolne identitete, spolne

usmerjenosti, spolnega izraza, oviranosti, starosti, družbenega položaja ali katere koli druge osebne okoliščine.

Spolna identiteta

(angl. gender identity): Notranja in individualna izkušnja vsake osebe glede spola, kateremu pripada. To ne pomeni nujno, da se ujema s spolom, pripisanim ob rojstvu, in ne sledi vedno binarnim kategorijam (moški/ženska).

Spolne značilnosti

(angl. sex characteristics): Nanaša se na primarne in sekundarne spolne značilnosti, vključno s kromosomi, anatomijo, hormonsko strukturo in reproduktivnimi organi osebe. Pravni spol je običajno pripisan ob rojstvu, možnosti pa so tradicionalno bodisi moški bodisi ženski. Vendar ta klasifikacija ne predstavlja resničnosti mnogih ljudi (npr. interspolnih oseb), in spol, pripisan ob rojstvu, morda ne ustreza spolnemu izrazu ali identiteti osebe.

Spolni izraz

(angl. gender expression): Način, kako posameznice_ki izražajo svojo spolno identiteto skozi svoj videz, kar lahko vključuje npr. frizuro, oblačila in vedenje. Spolni izraz ni vedno povezan z osebnimi spolnimi značilnostmi ali spolom, pripisanim ob rojstvu.

Zločin iz sovraštva

(angl. hate crime): Dejanja nasilja, ki so motivirana s sovraštvom ali predsodki do osebe zaradi osebnih okoliščin kot so spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera, spolna identiteta, spolna usmerjenost, spolni izraz, oviranost, starost, družbeni položaj itd. Zločin iz sovraštva mora torej imeti dva elementa – kaznivo dejanje (opredeljeno v Kazenskem zakoniku) in sovražni motiv.

Uvod

V rokah držite brošuro o zločinih iz sovraštva proti LGBTIQ+ osebam v Sloveniji, ki je nastala v okviru projekta ENACT - Krepitev zmogljivosti organizacij civilne družbe za podporo LGBTIQ+ žrtvam zločinov iz sovraštva. Glavni cilj projekta je podpreti organizacije civilne družbe v Sloveniji, Italiji, Španiji, Litvi, Grčiji in na Madžarskem pri vzpostavljanju sodelovanja z javnimi institucijami z namenom izboljšanja podpore LGBTIQ+ žrtvam zločinov iz sovraštva ter v boju proti sekundarni viktimizaciji. S pristopom, ki upošteva interseksionalnost, projekt stremi h krepitvi vloge organizacij civilne družbe pri zaščiti, zagotavljanju podpore in ozaveščanju o pravicah LGBTIQ+ žrtev zločinov ali drugih dejanj iz sovraštva.

Zločin iz sovraštva proti LGBTIQ+ osebam je kaznivo dejanje, ki je motivirano s sovraštvom oziroma predsodki proti celotni LGBTIQ+ skupnosti, ne glede na to, kako se žrtve identificirajo glede na spolno identiteto, spolno usmerjenost ali spolne značilnosti. Takšni zločini lahko vključujejo fizično nasilje, verbalne napade, nadlegovanje, diskriminacijo in druge oblike zlorab. Takšni zločini ne prizadenejo le žrtve, ampak tudi prispevajo k širšemu ozračju LGBTIQ-fobije v družbi. Zato je še posebej pomembno, da se jih prepozna in pravilno obravnava.

V letu 2024 smo analizirali nacionalno zakonodajo, politike, sodno prakso, obstoječe raziskave in statistične podatke ter izvedli tudi terensko raziskavo. Intervjuvali smo 22 oseb, od tega 10 LGBTIQ+ oseb, ki so v zadnjih petih letih doživele zločin iz sovraštva ali druge oblike incidentov motiviranih s sovraštvom, ter 12 strokovnjakov_inj, ki se pri svojem delu srečujejo z žrtvami zločinov iz sovraštva (zaposleni_e v državnih institucijah ali organih, organizacijah civilne družbe ali samoorganiziranih iniciativah). Nekateri_e strokovnjaki_nje so bili_e tudi žrtve zločinov iz sovraštva ali diskriminacije motivirane s predsodki.

Izvedli smo tudi fokusno skupino s predstavnicami_ki organizacij civilne družbe, ki na tak ali drugačen način zagotavljajo podporo LGBTIQ+ osebam v Sloveniji. Izkušnje, ki so jih z nami delili_e intervjuvanci_ke, so izjemnega pomena ne samo za pričujočo raziskavo temveč tudi za prizadevanja za boljšo podporo LGBTIQ+ žrtvam zločinov ali drugih dejanj iz sovraštva v Sloveniji nasploh. Za njihovo sodelovanje v raziskavi se jim iskreno zahvaljujemo.

Fotografija: Epacio Lesbia

Pravni in politični okvir zločinov iz sovraštva proti LGBTIQ+ skupnosti v Sloveniji

Kratki pregled družbenega in političnega položaja LGBTIQ+ oseb v Sloveniji

LGBTIQ+ gibanje v Sloveniji se je začelo leta 1984 z Magnus Festivalom v Ljubljani. Od takrat si prizadeva za enake pravice in odpravo diskriminacije. Čeprav so bili prvi zakonodajni poskusi za zaščito pravic istospolnih partnerstev v 80. in 90. letih neuspešni, je Slovenija v zadnjih letih dosegla pomemben napredek, kar velja tudi v mednarodnem merilu.

Med ključne dosežke spada **Zakon o partnerski zvezi iz leta 2016**, ki je istospolnim parom podelil podobne pravice kot heteroseksualnim (razen skupne posvojitve otrok). Leta 2022 je **Ustavno sodišče razsodilo, da je izključitev istospolnih parov iz pravice do zakonske zveze in posvojitve protiustavna**, kar je omogočilo polno uveljavitev teh pravic za istospolne pare. Slovenija je tako postala prva postsocialistična država, ki je legalizirala istospolne poroke.

Kljub pravnim dosežkom pa v praksi ostajajo številni izzivi. LGBTIQ+ osebe se še vedno soočajo z diskriminacijo, sovražnim govorom in zločini iz sovraštva. Raziskava FRA iz leta 2024 je pokazala, da je bilo **8% LGBTIQ+ oseb v Sloveniji napadenih v zadnjih petih letih, 45% pa jih je bilo nadlegovanih** v preteklem letu. Med dogodki na paradah ponosa so bila tudi v zadnjih letih zabeležena sovražna dejanja, čeprav so bila ob proaktivnih ukrepih same LGBTIQ+ skupnosti in njihovega sodelovanja s Policijo v zadnjem letu morda manj intenzivna.

Pravno priznanje spola v Sloveniji ni sistematično urejeno, postopek za spremembo spola v uradnih dokumentih ureja podzakonski akt in ne zakon. Postopek zahteva medicinsko potrdilo, ki potrjuje spremembo spola, vendar so zahteve za to potrdilo še vedno nejasne. To običajno vključuje diagnozo transseksualizma, zato brez medicinskega posega pravno priznanje spola sploh ni možno.

Na področju zdravstvene oskrbe, potrebne za spremembo spola, je bil narejen določen napredek, saj Interdisciplinarni konzilij za potrditev spolne identitete uradno deluje od leta 2020, vendar tako civilna družba kot tudi Zdravstveni etični odbor izražata nezadovoljstvo z njegovim delovanjem. Pogoste so kritike zaradi neučinkovitosti, potrebnega dodatnega usposabljanja strokovnjakov_inj ter zastarelih postopkov zdravljenja.

Slovenija nima posebne pravne zaščite za **interspolne osebe**. Operacije pri interspolnih otrocih se pogosto izvajajo iz socialnih razlogov, ne zaradi medicinske nujnosti. Protokoli so nejasni, ozavešenost o pravicah interspolnih oseb ter o interspolnosti nasploh pa pomanjkljiva.

Časovnica pridobljenih pravic LGBTIQ+ oseb v Sloveniji

- **1976:** Dekriminalizacija homoseksualnih spolnih odnosov.
- **2005:** Sprejetje Zakona o registraciji istospolne partnerske skupnosti.
- **2016:** Zakon o partnerski zvezi uvede enakopravnost istospolnih parov, razen pri posvojitvah in oploditvah z biomedicinsko pomočjo.
- **2022:** Ustavno sodišče je ugotovilo, da je zakonodaja, ki določa, da je zakonska zveza zveza moža in žene, v neskladju z ustavo; prav tako ugotovi, da je določba, ki istospolnim partnerjem v registrirani partnerski zvezi preprečuje skupno posvojitev otroka, v nasprotju z ustavno prepovedjo diskriminacije.
- **2023:** Družinski zakonik določa, da je zakonska zveza življenjska skupnost dveh oseb in ne več življenjska skupnost moža in žene.
- **2024:** Dostop do oploditve z biomedicinsko pomočjo razširjen na samske in lezbične ženske.

V Sloveniji ni posebnega pravnega okvira za zločine iz sovraštva proti LGBTIQ+ skupnosti, vendar so ta kazniva dejanja zajeta v splošnem okviru, ki se nanaša na kazniva dejanja, storjena s pristranskim motivom, ki zajema vse osebne okoliščine. Kazenski zakonik obravnava pristranski motiv/diskriminatorni nagib v različnih kaznivih dejanjih, vključno z umorom, mučenjem in kršitvami pravic pri zaposlovanju. Nedavne spremembe Kazenskega zakonika (2023) upoštevajo pristranski motiv oz. diskriminatorni nagib kot obteževalno okoliščino pri izreku kazni. Poleg tega je Slovenija v nacionalno zakonodajo prenesla Direktivo EU o žrtvah, ki je uvedla nove pravice za podporo in zaščito žrtev. Te določbe se sicer ne nanašajo izrecno na žrtve zločinov iz sovraštva, veljajo pa za vse žrtve kaznivih dejanj.

Ugotovitve

Terenska raziskava ENACT projekta je pokazala, da skoraj vse intervjuvane osebe poznajo obseg svojih pravic, kar je v veliki meri rezultat ozaveščanja in podpore nevladnih organizacij. Večina je bila seznanjena s pojmom diskriminacije zaradi pristranskosti in zločinov iz sovraštva, nekateri pa so svoje znanje dodatno poglobili po lastnih izkušnjah s sovražnimi dejanji, usmerjenimi proti LGBTIQ+ skupnosti. Med intervjuvanimi z izkušnjo nasilja so izstopale osebe, ki so izrazile posebno odločnost v prizadevanjih za zaščito in uveljavljanje svojih pravic.

“Za nekatere je to frustracija, odpor, za nekatere pa je to dejansko sovraštvo do nečesa, kar ta zastava predstavlja.”

Žrtve zločinov iz sovraštva in diskriminacije so poročale o številnih incidentih, ki so jih doživele v zadnjih petih letih. Poudarile so, da policija njihovih prijav pogosto ni obravnavala z zadostno resnostjo, kar je pri nekaterih privedlo do opustitve prijave ali nadaljnega postopka zaradi nezaupanja v institucije ali zaradi ravnodušnega odziva pristojnih organov. V nadaljevanju so predstavljeni ključni izzivi in potrebe LGBTIQ+ skupnosti v Sloveniji v povezavi z zločini in drugimi dejanji iz sovraštva ter nekateri predlogi za izboljšanje zaščite in podpore žrtvam:

- **Neodzivnost (ali neprimeren odziv) policije:** Več intervjuvank_cev je poročalo o slabih izkušnjah s Policijo. Nekatere_i so predolgo čakali na obravnavo, druge_i niso prejeli ustreznih informacij, tretje so policisti_ke odvrnili_e od podaje prijave, češ da incidentov ali sovražnega motiva ni mogoče dokazati. V nekaterih primerih so policisti_ke žrtve prepričevali_e, naj umaknejo svoje prijave, da ne bi škodovali (mladim) napadalcem. Za boljšo zaščito žrtev zločinov iz sovraštva je pravičen odziv Policije ključnega pomena.

“Brutalnost in intenzivnost nasilja nad transspolnimi osebami sta še večji.”

• **Homofobni napadi na posameznike_ce:** Intervjuvanci_ke so opisovali_e primere fizičnega nasilja, ki so se pogosto zgodili v času dogodkov parad ponosa. Nasilna dejanja so vključevala prerivanje, pljuvanje, polivanje, metanje jajc, pretepanje, telesne poškodbe itd. Pogosto je šlo za napade s strani mladoletnih oseb: “Potiskali so me in suvali, me brcali, poškodovali so mi rebra /.../ Urgenca in te stvari, prijava policiji, seveda /.../ Ko te napade 15 ali 16-letnik, otrok... ko vidiš ta obraz, ga ne moreš udariti [nazaj].” (V5)

“Že sama misel, da bi šel na policijo in se z njimi pogovarjal, mi je povzročila veliko stresa.”

• **Homofobni napadi na določene prostore:** Kavarne, knjigarne in drugi prostori so bili večkrat tarča napadov iz sovraštva in sovražnega govora zaradi izobešenih mavričnih zastav. Pristojni organi so pogosto to obravnavali zgolj kot prekrške (npr. manjše tatvine v primeru odtujitve mavrične zastave) in ne kot homofobna sovražna dejanja, kar je povsem neprimerno. “Tatvina je povezana s pridobivanjem materialne koristi. Čeprav je vrednost zastave 7 evrov, je njena simbolna vrednost izjemno velika. Zato ne gre za tatvino in obravnavati jo kot takšno, je povsem neustrezno. Prav tako to dejanje ne predstavlja kršitve javnega reda in miru.” (V2)

• **Ranjiv položaj LGBTIQ+ beguncev_k in prosilcev_k za azil:** Številne osebe, ki so na presečišču dveh ranljivih skupin (begunci_ke in del LGBTIQ+ skupnosti), so povedale, da so v zadnjih letih v Sloveniji doživele tako psihološko kot tudi fizično nasilje. Sovražna dejanja doživljajo tudi (ali še posebej) znotraj begunske populacije in pogosto ne dobijo nobene podpore ali pomoči. “V azilnih domovih se dogaja veliko stvari, ne morejo se ukvarjati z vsako situacijo, zato se moraš prilagoditi. Bil sem v načinu preživetja; mislil sem, da moram biti zadovoljen z malo.” (V10)

“Dejstvo je, da sem LGBT, dejstvo je, da sem temnopolta oseba v Sloveniji.”

- **Družinski odnosi in izključevanje:** Nekatero intervjuvane osebe so izgubile podporo družine, ko so razkrile svojo spolno usmerjenost ali odločitev za spremembo spola. Praviloma so podporo dobile le s strani LGBTIQ+ organizacij in same skupnosti. "Moja družina me je zavrnila. Mama mi je rekla : 'Ti nisi več naš sin.'" (V1)

- **Negativne izkušnje z zdravstvenim osebjem:** Transspolne osebe so najpogosteje poročale o diskriminaciji in neprimernem ravnanju zdravstvenega osebja, vključno z zavračanjem zdravstvenih storitev in zasmehovanjem. "Ko sem se prebudil iz anestezije, sem opazil, da so moji nohti rumeni od joda. Pobarvali so jih, to se ni moglo zgoditi naključno... jod je bil prisoten samo na mojih nohtih. Pobarvali so mi nohte, ker so vedeli, kdo sem." (V4)

- **Trajne posledice za žrtve:** Napadi so pri nekaterih intervjuvanih žrtvah zločinov iz sovraštva pustili globoke posledice, kot so konstantni strah, anksioznost, nespečnost in socialna izolacija. "Zdaj se morda zdi smešno, saj vem, da je to za mano in da mi ni pustilo nobenih posledic. Razen tega da – in to je pomembno – da nikoli več ne zapustim doma brez solzivca in noža v žepu." (V5)

- **Izpostavljene potrebe žrtev:**

Varnost – Intervjuvanci_ke so poudarili_e, da je občutek varnosti prva in ključna potreba. Še posebej to velja za prosilce_ke za azil, ki so v skupnih nastanitvenih prostorih pogosto izpostavljeni_e nenehni homofobiji.

Vzpostavitev varnih prostorov – Nekateri_e intervjuvanci_ke so predlagali_e vzpostavitev varnih nastanitvenih ali vzpostavitev kriznega centra za LGBTIQ+ žrtve zločinov iz sovraštva.

Dostop do psihosocialne podpore – Žrtve pogosto nimajo dostopa do potrebne psihosocialne obravnave in se tako najpogosteje zanašajo na nevladne organizacije, ki jim nudijo pomoč in podporo po svojih najboljših močeh.

Dostop do pravne pomoči – Žrtve si pogosto ne morejo privoščiti odvetniških storitev, do brezplačne pravne pomoči pa niso upravičene ali o tej možnosti sploh niso obveščene. Sistematično zagotovljena brezplačna pravna pomoč za LGBTIQ+ žrtve zločinov iz sovraštva bi pomembno prispevala k boljši podpori za žrtve.

Fotografija: Rosie Sun

Iz raziskave izhaja več pričakovanj, predvsem glede zaupanja, čustvene podpore, primernih institucionalnih odzivov, sistemskih reform in zadostnih virov za obravnavo zločinov iz sovraštva, diskriminacije in za podporo žrtvam. Poudarjeni so naslednji ključni vidiki:

Pravilna obravnava zločinov iz sovraštva: Pravilni prvi odziv pristojnih organov je pogosto ključnega pomena za dobro zaščito žrtev in za pregon storilcev. Žal žrtve še vedno pogosto poročajo o tem, da so policiste_ke, ki so njihov primer obravnavali_e, morali prepričevati, da ni šlo za naključne napade ampak za homofobne in namerne napade s sovražnim motivom zoper LGBTIQ+ skupnost.

Enotna pravna obravnava prekrškov in kaznivih dejanj: Potrebna je usklajena obravnava prepovedanih dejanj v fizičnem in spletnem prostoru. Trenutna zakonodaja fizična dejanja (npr. graffiti z žaljivimi sporočili) obravnava kot prekrške, medtem ko podobna dejanja na spletu pogosto obravnava kot kazniva dejanja, ki pa jih je zaradi strožjih zahtev težje preganjati.

Specializirana usposabljanja – Vsi_e intervjuvani_e strokovnjaki_nje so soglasno izpostavili_e potrebo po obveznih usposabljanjih

za zaposlene v pravosodju, da bi žrtvam zagotovili boljšo podporo in preprečili sekundarno viktimizacijo tekom postopkov. Izpostavljena je bila tudi potreba po sistematičnih usposabljanjih za strokovnjake_inje zaposlene v nevladnih organizacijah, da bi izboljšali_e razumevanje pravnih postopkov in zmožnosti zagovorništva žrtev.

Specializirana pravna zastopanja za ranljive primere: Potrebno je zagotoviti več senzibiliziranih in usposobljenih odvetnikov_nic za delo z ranljivimi skupinami, kot so npr. žrtve družinskega nasilja, mladoletniki_ce, žrtve spolnih zlorab in žrtve zločinov iz sovraštva. Sodišča bi morala pogosteje imenovati posebej usposobljene odvetnike za občutljive primere, da bi zagotovila spoštovanje pravic in dobrobit žrtev.

Preprečevanje ponovne viktimizacije žrtev: Okrepiti je treba ukrepe za preprečevanje stikov med žrtvami in storilci tekom sodnih postopkov. Čeprav so spremembe Zakona o kazenskem postopku in Istanbulske konvencije izboljšale ravnanja nekaterih sodišč, žrtve še vedno pričajo o zelo različnih izkušnjah. Potrebno je zagotoviti popolno skladnost med sodišči. Prav tako je vsem žrtvam treba omogočiti spremstvo zaupanja vrednih oseb med postopki.

Indikatorji pristranskosti: Poudarjen je bil pomen ustreznega usposabljanja organov pregona za ustrezno obravnavo sovražno motiviranih primerov. Že pri pisanju zapisnikov je ključno, da policisti_tke prepoznajo indikatorje pristranskosti, kot so čas dogodka (npr. večji dogodki, pomembni za LGBTIQ+ skupnost), videz ali vedenje žrtve ali morebitne izjave storilca, ki odražajo predsodke. Policisti_tke morajo znati postavljati pravilna vprašanja, da omogočijo žrtvam, da jasno opišejo okoliščine in dejanja.

Navedena pričakovanja poudarjajo potrebo po sistemskih spremembah, ki krepijo pravice žrtev, poenostavljajo pravne postopke ter ustvarjajo empatično in podporno okolje za LGBTIQ+ osebe, ki so doživele zločin ali drugo dejanje iz sovraštva.

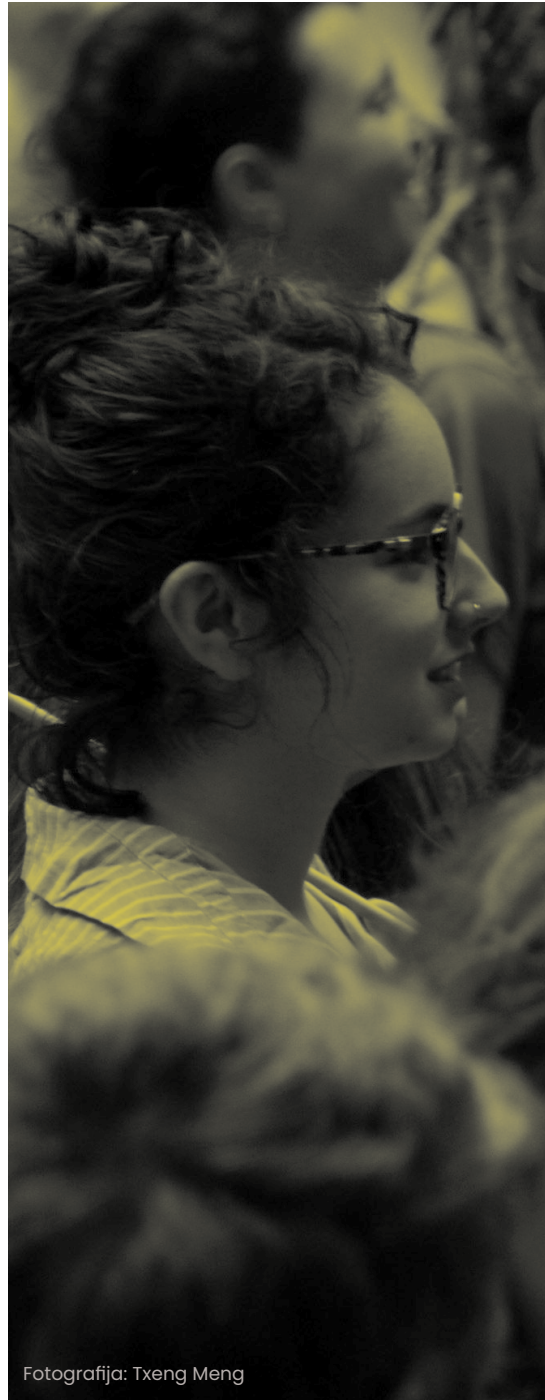
Zaključki

- ▶ LGBTIQ+ organizacije civilne družbe v Sloveniji so prepoznane kot visoko strokovne in igrajo ključno vlogo pri podpori LGBTIQ+ žrtvam zločinov in drugih dejanj iz sovraštva. Njihova podpora žrtvam je neprecenljiva zlasti v primerih, ko državne institucije ne zagotovijo ustrezne pomoči.
- ▶ Kljub določenim izboljšavam Policije pri obravnavi zločinov iz sovraštva v zadnjih letih, so potrebni dodatni ukrepi in usposabljanja zaposlenih za izboljšanje učinkovitosti in zaupanja. Žrtve pogosto ne zaupajo organom pregona, se bojijo sekundarne viktimizacije ali institucionalne pristranskosti, kar dodatno prispeva k neprijavljanju zločinov iz sovraštva ali sovražnih incidentov. Čeprav imajo zaposleni redna usposabljanja, homofobija in zlasti transfobija ostajata izziva tudi znotraj Policije. Po drugi strani se kaže trend, da tožilci_ke vse bolj prepoznavajo in preganjajo sovražni govor ter zločine iz sovraštva, a vprašanje ostaja, koliko so pri tem uspešni. Vsekakor so kontinuirana izpopolnjevanja in usposabljanja za delo z žrtvami zločinov iz sovraštva potrebna za vse zaposlene v pravosodju.
- ▶ V praksi ostajajo številni izzivi, saj žrtve LGBTIQ+ zločinov iz sovraštva podpora pogosto dobijo le pri LGBTIQ+ nevladnih organizacijah, ki pa se praviloma soočajo s finančno (in kadrovske) nestabilnostjo, kar vpliva na nivo in trajnost storitev za podporo žrtvam. Pomanjkanje pravnih strokovnjakov_inj za zločine iz sovraštva pa že v osnovi omejuje dostop žrtvam do pravnega varstva. Poleg tega lahko pomanjkanje posebnih kriznih nastanitev ogroža varnost še posebej ranljivih LGBTIQ+ žrtev zločinov iz sovraštva (npr. beguncev_k).
- ▶ Za boljšo zaščito in podporo LGBTIQ+ žrtvam zločinov

iz sovraštva je potrebno zagotoviti stabilno financiranje LGBTIQ+ nevladnih organizacij, ki zagotavljajo podporne storitve (pogosto namesto državnih institucij). To bi omogočilo ne le ohranjanje temveč tudi širitev ključnih storitev za podporo žrtvam. Prav tako je potrebno izboljšati specializirana usposabljanja za zaposlene v pravosodju (policiste_ke, tožilce_ke, sodnike_ce in odvetnike_ce), da bi zagotovili ustrežnejšo obravnavo primerov s sovražnim motivom in preprečili sekundarno viktimizacijo žrtev tekom postopkov.

- ▶ Krepitev sodelovanja med državnimi institucijami in LGBTIQ+ podpornimi nevladnimi organizacijami bi prispevala k učinkovitejšim odzivnim mehanizmom in boljšemu podpornemu sistemu za LGBTIQ+ žrtve zločinov iz sovraštva v Sloveniji. Kljub doseženemu napredku v zadnjih letih še vedno obstajajo pomembne vrzeli na področju pravne zaščite, zaupanja v institucije in podpornih sistemov za žrtve. Sodelovanje med nevladnimi organizacijami, organi pregona in odločevalci je nujno za izboljšanje varnosti in kakovosti življenja LGBTIQ+ oseb v Sloveniji.

Fotografija: Txeng Meng

ENACT

Enhancing the capacity of civil
society organisations to support
victims of anti-LGBTQI hate crimes

Co-funded by
the European Union